

**Pleitnota dr. F.A. Vollenbroek
Grootouders voor het Klimaat versus Corendon
Reclamecodecommissie, zitting van 09-02-2023, 11.45
Zaaknummer 2022/00535.**

De beweging ‘Grootouders voor het Klimaat’ (GvhK) komt op voor de belangen van de volgende generaties. Wij baseren ons hierbij op de definitie van duurzame ontwikkeling die in 1987 is vastgelegd: ‘een ontwikkeling die tegemoet komt aan de noden van de huidige generatie, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in het gedrang te brengen’.¹

Onze generatie mag zich gelukkig prijzen: wij nemen afscheid van deze planeet voordat klimaatverandering écht toeslaat. Maar onze kleinkinderen, de generaties na ons, worden de dupe van onze nalatigheid. De ‘Grootouders voor het Klimaat’ roepen overheid, bedrijfsleven en burgers op het klimaatprobleem nu voortvarend aan te pakken.

Wereldwijd is er nog maar een zeer beperkt CO₂-budget om onder de 1.5 graden opwarming te blijven², zoals is afgesproken in Parijs. Met de huidige wereldwijde uitstoot hebben we nog minder dan 7 jaar tot dit budget op is. We zijn het aan volgende generaties verplicht om de CO₂ uitstoot snel omlaag te brengen.

Advertenties verzwijgen CO₂ uitstoot

Op 14 november 2022 heeft onze beweging een klacht ingediend bij de Reclame Code Commissie (RCC) tegen advertenties van Corendon die korte vakantievluchten ‘naar de zon’ aanbieden. In deze advertenties wordt over de negatieve effecten van deze vluchten gezwegen, terwijl de kennis hierover voorhanden is. Als een echtpaar naar Dubai gaat voor een vakantie van 5 dagen, zoals in de Corendon advertenties wordt aangeboden, dan veroorzaakt dit een uitstoot van meer dan de helft van de hoeveelheid die de CV ketel van een gemiddeld gezin per jaar uitstoot. De Rijksoverheid adviseert mensen nota bene in de campagne ‘Zet de knop om’³ de temperatuur in huis op 19 graden te zetten. Hierdoor wordt tot 7% minder CO₂ uitgestoten. Een reis naar Dubai overtreft de besparing op de uitstoot van CO₂ thuis met een factor 10.

Behoud van een leefbare wereld is een ontorechte claim

Op de website van Corendon stond in november 2022 de kop ‘Verantwoord vakantie-Samen de wereld nóg mooier maken’. Daaronder stond de volgende tekst: ‘Als touroperator, luchtvaartmaatschappij én hotelorganisatie dragen we een grote verantwoordelijkheid voor een duurzamere vorm van vakantie vieren. Daarom nemen we verschillende maatregelen om ervoor te zorgen dat onze vakantiebestemmingen net zo mooi blijven als ze nu zijn, en we een leefbare wereld houden. Zodat volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden’. Corendon kan dit niet waar maken. Het duurt immers nog decennia voordat CO₂-neutraal vliegen mogelijk is, en het propageren van vlieguren helpt hierbij zeker niet. Er is dus sprake van misleiding van de klant én van greenwashing.

Nadat de RCC onze klacht had doorgestuurd naar Corendon paste de reisorganisatie de tekst op hun website aan.⁴ Inmiddels staat er: ‘We doen wat we kunnen om vakanties zo duurzaam mogelijk te maken, maar écht duurzame vliegvakanties bestaan (nog) niet helaas. Toch gaan wij voor maximale positieve en minimale negatieve impact.’ Maar wat is die positieve impact? Weegt het plezier van een vliegreis ‘naar de zon’ op tegen de impact van klimaatverandering? Ruim dertig miljoen mensen werden vorig jaar getroffen door de overstromingen in Pakistan, er heerst al vier jaar droogte in Oost Afrika en er waren hittegolven van ongekende lengte en intensiteit in China en India. Ook dichterbij

¹ ‘Our Common Future’ 1987, <https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability>

² <https://www.mcc-berlin.net/en/research/co2-budget.html>

³ <https://zetookdeknopom.nl>

⁴ <https://nieuws.corendon.nl/corendon-duurzaam/>

huis waren er gevolgen: bij de overstromingen in 2021 in delen van Limburg, Duitsland en België kwamen meer dan 220 mensen om.

De tekst op de website van Corendon laat zien dat de reisorganisatie goed op de hoogte is van de CO2 impact van hun reizen. Er staat dat circa 90% van de uitstoot van een vakantie wordt veroorzaakt door de vlucht. ‘We kunnen er niet omheen dat vliegtuigen vervuילend zijn en dat een schonere manier van vliegen met een groot aantal passagiers nog niet binnen de technische mogelijkheden ligt’, aldus de tekst. Ook zegt Corendon ‘een grote verantwoordelijkheid voor een duurzamere vorm van vakantie vieren’ te dragen. Het geven van goede en juiste informatie aan de aspirant reiziger hoort hier volgens ons bij.

Milieu Reclame Code

Wij baseren onze klacht op de morele waarden, verwoord in de Milieu Reclame Code. Krachtens artikel 2 mogen milieuclaims geen mededelingen, afbeeldingen of suggesties bevatten waardoor de consument misleid kan worden over milieuaspecten van de aangeprezen producten of over de bijdrage van de adverteerder aan het handhaven en bevorderen van een schoon en veilig leefmilieu. Wij zijn van mening dat het opzettelijk verzwijgen van onwelgevallige informatie hier ook onder valt.

Ook zijn wij van mening dat Corendon niet de vereiste ‘maatschappelijke zorgvuldigheid’ in acht neemt door ‘naar de zon met Corendon’ vakantie-reizen aan te bieden, zonder in deze advertenties één woord te wijden aan de gevolgen van de CO2 uitstoot. Maatschappelijke zorgvuldigheid betekent dat men rekening houdt met anderen. Aan de hand van deze open norm kan worden beoordeeld of iemand in een bepaalde situatie voldoende rekening heeft gehouden met andermans belangen.⁵ Het gaat in dit geval om de belangen van de mensheid in het algemeen en die van onze kleinkinderen in het bijzonder.

Vliegen en vliegreisreclames onder druk

Vliegreisreclames staan terecht steeds meer onder druk. Vorige maand besloot de Autoriteit Consument & Markt (ACM) dat luchtvaartmaatschappij Ryanair misleidende reclame maakte. Ook met CO2-compensatie blijft vliegen een sterk vervuילende en niet-duurzame manier van vervoer, stelt de ACM⁶. KLM werd vorig jaar door de RCC op een vergelijkbare manier op de vingers getikt. KLM advertenties bevatten zinnen als ‘Neutraliseer uw impact op het milieu met de CO2ZERO-service’.⁷ KLM probeerde bij de zitting nog te betogen dat consumenten wel zouden begrijpen dat het niet echt om CO2-neutraal reizen ging, maar daar ging de RCC niet in mee.

Essentiële vlieg-reizen

Tijdens de coronacrisis mochten alleen essentiële winkels open om besmetting te voorkomen. Om de klimaatcrisis te bezweren zijn soortgelijke maatregelen denkbaar. Wij zullen dan ook in het verlengde van de uitspraak van de RCC de regering oproepen om een wettelijk kader te creëren, waarin ten minste verleidende en misleidende reclames voor korte vlieg-vakanties naar verre oorden verboden worden.

Oproep

De RCC wordt gevraagd om:

1. Uit te spreken dat Corendon moet stoppen met misleidende informatie en greenwashing.
2. Uit te spreken dat reisorganisaties juiste en volledige informatie moeten geven in hun advertenties en websites over de klimaat-impact van de aangeboden vlieg-reis (dus niet alleen op hun website).
3. Met reisorganisaties afspraken te maken om reclame voor korte vlieg-vakanties naar verre oorden te staken.

---

⁵ <https://www.maastrichtuniversity.nl/nl/blog/2020/09/het-belang-van-het-arrest-lindenbaumcohen-1919>

⁶ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/ryanair-duidelijker-over-co2-compensatie-na-actie-acm>

⁷ <https://www.reclamecode.nl/uitspraken/klm/reizen-en-toerisme-2021-00553/338478/>